

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нин Дээди Советинин болгаш Министрлер Чөвүлелинин органы

1967 ч.
ФЕВРАЛЬ
15
СРЕДА
№ 39 (6676).
Өртээ 2 көп.

Эвилелдешкен республикаларның Дээди Советтеринге соңгулда талазы-биле округтарның соңгулда комиссияларына

А Ж Ы К Ч А Г А А

Мөөн аазадан ат салган бистерни кижиле бүтүрүп, эвилелдешкен республикаларның Дээди Советтеринин депутаттарына дыка хей округтарның талазы-биле бистерни кандидаттарга депшиткен дугайында база ол округтарга бадылаар чөпшөрелди бээрин дилээн чагаалары болгаш телеграммалары бүдүрүлгелерини, колхозтарның, совхозтарның, албан черлеринин ажилчы чоннар коллективтеринин хуралдарында, а ол ышкаш соңгукчуларын соңгулда мурнунун хуралдарында алган бис.

Бистин ленинчи улуг партиямыска бүрүн, долзуу-биле хамаарыштырып турарымыс бедиң бүтүрелди бистерге көргүскени дээш бүдүрүлгелерин болгаш организациаларының коллективтеринге, бугу соңгукчуларга чүрөктин ханымыдан өөрүп четтиринишкени илергейлеп тур бис.

Бир тээ бистерни кижиле бүрүзү чүгө чагыс соңгулда округтунга бадылаар болганда, СЭКП ТК-нын сүмезин барымдалааш, дараазинда соңгулда округтарның бадылаары-биле чөпшөрелди тур бис:

Брежнев Л. И. — Бауман соңгулда округу, Москва хоорай, РСФСР.
Воронов Г. И. — Совет соңгулда округу, Омск хоорай, РСФСР.

Ириленко А. П. — Политехниктин соңгулда округу, Ленинград хоорай, РСФСР.
Косыгин А. Н. — Фрунзе соңгулда округу, Москва хоорай, РСФСР.

Мазуров Н. Т. — Василеостровск соңгулда округу, Ленинград хоорай, РСФСР.

Пельше А. Я. — Краснооктябрьск соңгулда округу, Волгоград хоорай, РСФСР.

Подгорный Н. В. — Ленинград соңгулда округу, Москва хоорай, РСФСР.

Полянский Д. С. — Павловск соңгулда округу, Алтай край, РСФСР.

БРЕЖНЕВ Л. И.
ВОРОНОВ Г. И.
ИРИЛЕНКО А. П.
КОСЫГИН А. Н.
МАЗУРОВ Н. Т.
ПЕЛЬШЕ А. Я.

ПОДГОРНЫЙ Н. В.
ПОЛЯНСКИЙ Д. С.
СУСЛОВ М. А.
ШЕЛЕПИН А. Н.
ШЕЛЕСТ П. Е.
ГРИШИН В. В.

Суслев М. А. — Тольятти соңгулда округу, Куйбышев область, РСФСР.

Шелепин А. Н. — Пролетарск соңгулда округу, Калинин хоорай, РСФСР.

Шелест П. Е. — Ленин соңгулда округу, Киев хоорай, Украин ССР.

Гришин В. В. — Калининград соңгулда округу, Москва область, РСФСР.

Демичев П. Н. — Ленин соңгулда округу, Ярославль хоорай, РСФСР.

Кунаев Д. А. — Баканас соңгулда округу, Алма-Ата область, Казах ССР.

Машеров П. М. — Ленин соңгулда округу, Минск хоорай, Белорус ССР.

Мжаванадзе В. П. — Завод соңгулда округу, Тбилиси хоорай, Грузин ССР.

Рашидов Ш. Р. — Пахтабад соңгулда округу, Андижан область, Узбек ССР.

Устинов Д. Ф. — Ковровск соңгулда округу, Владимир область, РСФСР.

Шербицкий В. В. — Баглейск соңгулда округу, Днепрпетровск область, Украин ССР.

Андропов Ю. В. — Новомосковск соңгулда округу, Тула область, РСФСР.

Напнтонов И. В. — Подольск хоорай соңгулда округу, Москва область, РСФСР.

Кулаков Ф. Д. — Нижнеомовск соңгулда округу, Пенза область, РСФСР.

Пономарев Б. Н. — Завод соңгулда округу, Саратов хоорай, РСФСР.

Соломенцев М. С. — Мясск соңгулда округу, Челябинск область, РСФСР.

Бистин бо билдиринишкени эвилелдешкен республикаларның Дээди Советтеринин депутаттарына кандидаттарны бүтүрүскө үезинде документ кылдыр көөрүн чөгүр соңгулда округтар комиссияларында билдирин.

ДЕМИЧЕВ П. Н.
КУНАЕВ Д. А.
МАШЕРОВ П. М.
МЖАВАНАДЗЕ В. П.
РАШИДОВ Ш. Р.
УСТИНОВ Д. Ф.

ШЕРБИЦКИЙ В. В.
АНДРОПОВ Ю. В.
НАПИТОНОВ И. В.
КУЛАНОВ Ф. Д.
ПОНОМАРЕВ Б. Н.
СОЛОМЕНЦЕВ М. С.

А. Н. Косыгиннің Великобританияга чораанының түңнелдериниң дугайында КАДЫ КЫЛГАН МЕДЕГЛЕЛ

ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы-биле Великобританияның Премьер-министри делегейде тургустунган байдалды көргөн болгаш дүңгүрүтүп байдалды кошканынын болду деп аркаларынга хамаарыштыр боттарынын чакыратынын боддарын тайызырлаан деп, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгинниң Великобританияга чораанының түңнелдериниң дугайында кады кылган медегледе онзалат билдирген. Делегейниң шиптирлетимден айтырларын таарыштыр тайбын шиптирлериниң нити эрге-ажыктарга таарыштыр турар дээрин талалар хүлээп көргөн. Ийн-бүрү нитилел тургузугап күрүндөр болза, хамаарышпас чөгүтүн, национал бот-аргенин, деп аргенин болгаш аскеринин иштини херектерин холгоарылаштып, күрүндөр аразында маргылдааларын шиптирлериниң үезинде күштү ажылаарындан азы ону ажылаар деп кыжырындан обтааларынын принциптерин сактырып үезинде, тайбын долгунашкынын ботандырыштыр бүлүр болгаш ботандырыштыр ужурут-та дээринге олар бүтүрелди болган.

Европада онза кичээңгей салдыган. Европада тайбыны болгаш айымы чок чөгүтүк бажылаары ийн чүртүтү улустарына болгаш бугу делегейге тайбынга бири черегиниң ужу-дуалыг дээринге талалар чөпшөрелди.

Европада айыл чок чөгүтүк хандырымын болгаш кады ажылааштыр жөгүзүлгелерин айтырылган чугаалажы-биле чөвүлел туралды чымылар дугайында айтырыны талалар көргөн. Эргек чугулазы-биле эки белегезин илди чөвүлел хурал амыктыр болуп ийн дээринге олар чөпшөрелди болган.

Уластар аразынын дүңгүрүтүп чөгүтүк кошканы деп чүтүкүлү удурут-та болгаш, чөпшөрелдишкенин дүңгүрүтүпче уталанган оркунка депшиге чедип аларында, боттарынын соңугураалынын талалар балыт-каш. Ядролук чөпшөрелди дүңгүрүтүп болгаш ядролук чөпшөрелди чөгүтүк кирширтин, делегейниң боттуу көвүрүкү-биле чөпшөрелдишкенин бугу-нитин болгаш бугу дүңгүрүтүп дугайында дүңгүрүтүлгө чедип алар деп боттарынын чүтүкүлү олар онза.

Европада онза кичээңгей салдыган. Европада тайбыны болгаш айымы чок чөгүтүк бажылаары ийн чүртүтү улустарына болгаш бугу делегейге тайбынга бири черегиниң ужу-дуалыг дээринге талалар чөпшөрелди.

Европада айыл чок чөгүтүк хандырымын болгаш кады ажылааштыр жөгүзүлгелерин айтырылган чугаалажы-биле чөвүлел туралды чымылар дугайында айтырыны талалар көргөн. Эргек чугулазы-биле эки белегезин илди чөвүлел хурал амыктыр болуп ийн дээринге олар чөпшөрелди болган.

Уластар аразынын дүңгүрүтүп чөгүтүк кошканы деп чүтүкүлү удурут-та болгаш, чөпшөрелдишкенин дүңгүрүтүпче уталанган оркунка депшиге чедип аларында, боттарынын соңугураалынын талалар балыт-каш. Ядролук чөпшөрелди дүңгүрүтүп болгаш ядролук чөпшөрелди чөгүтүк кирширтин, делегейниң боттуу көвүрүкү-биле чөпшөрелдишкенин бугу-нитин болгаш бугу дүңгүрүтүп дугайында дүңгүрүтүлгө чедип алар деп боттарынын чүтүкүлү олар онза.

Европада онза кичээңгей салдыган. Европада тайбыны болгаш айымы чок чөгүтүк бажылаары ийн чүртүтү улустарына болгаш бугу делегейге тайбынга бири черегиниң ужу-дуалыг дээринге талалар чөпшөрелди.

Европада айыл чок чөгүтүк хандырымын болгаш кады ажылааштыр жөгүзүлгелерин айтырылган чугаалажы-биле чөвүлел туралды чымылар дугайында айтырыны талалар көргөн. Эргек чугулазы-биле эки белегезин илди чөвүлел хурал амыктыр болуп ийн дээринге олар чөпшөрелди болган.

Уластар аразынын дүңгүрүтүп чөгүтүк кошканы деп чүтүкүлү удурут-та болгаш, чөпшөрелдишкенин дүңгүрүтүпче уталанган оркунка депшиге чедип аларында, боттарынын соңугураалынын талалар балыт-каш. Ядролук чөпшөрелди дүңгүрүтүп болгаш ядролук чөпшөрелди чөгүтүк кирширтин, делегейниң боттуу көвүрүкү-биле чөпшөрелдишкенин бугу-нитин болгаш бугу дүңгүрүтүп дугайында дүңгүрүтүлгө чедип алар деп боттарынын чүтүкүлү олар онза.

А. Н. Косыгин Лондонда Москвада эеп келген

МОСКВА (СЭТА). ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгин февраль 13-те Лондонда Москвада эеп келген. Премьер-министр Гарольд Вильсонун чалазын эстурап ол Великобританияга англи чакыктың алычы болуп чорган.

ССРЭ-нин күрүнө туктары-биле шиптирлетимге Вилсонун аарлоомда А. Н. Косыгинни Г. И. Воронов, Б. Г. Мазуров, Д. С. Полянский, И. В. Напнтонов, Б. Н. Пономарев болгаш албаның еске-даа кижилери уткуп алган.

УЛУГ ОКТАБРЬНЫҢ 50 ЧЫЛ ОЮНГА АЛДАР КЫЛДЫР

Шаңналы

Шагаан-Арысның «Сельхозтехника» катты-жышкынының слесари Дмитрий Петрович Дергунов бугурулгеге чээрби чыл ажыг үеде ажылап турар. Бүдүрүгө талазы-биле эки көргүзүлгери дээш эркен чымын эш Дергунов

«Куш-ажылыч шыларал дээш» деп медаль-биле шаңнаткан. ЧУРУКТА: Д. Дергуновтун ажылап тура-ры. И. Целищевтиң фотосу.

Шаңналы

тиилекчилерге

Көдө ажыл-агый болгаш белекел ажилчыларының база албан-хаакчыларының профивел обкомунун президиуму чокта чаа бөдүтүп хуралына Тыва АССР-де тараа хүлээп алыр черлериниң 1966 чылдын дөртүк кварталында социалисттик чарыкынын түңнелин чугаалажып көргөн. Эрткен чылдын 4-кварталында бүдүрүгө талазы-биле Туранның тараа хүлээп алыр пункттуу эки көргүзүлгелер болган дээрин анаа билдирген.

Ол пункт тарааны «ан-даа, шынар-даа талазы-биле эки камнаарын хандырган. 1966 чылдын дүңгүрүтүп тарааны үзүктел чокка хүлээп алыр 260 хуу күүсеткен. Он-биле кады чүк сөөртүлгелериниң комплексин 214 хуу тараа кургалдыры — 293,8 артылаары — 154,1 хуу күүсеттинген. Куш-ажылыч бүдүрүгүлү база белең. Саарыла талазы-биле чарыдалды 8,4 хуу күүдүлгө.

Мынчангаш эркен чылдын дөртүк кварталында 60 талазы-биле социалисттик чарыкынын Туранның тараа хүлээп алыр пункттуу тиилекчи кылдыр санаан.

«Сельхозтехника» салбырларының болгаш каттыжышкыларының аразында социалисттик чарыкынын түңнелин чаа чугаалажып көргөш, 1966 чылдын дөртүк кварталында «Сельхозтехника» республика каттыжышкынынын тускай-жыттылган магалынын коллективин эң дээр көргүзүлгелер болган дээрин билдирген, ол база бараан саарылгаанын планын 123 хуу күүсеткен. Ийнчаарга ажылап турар бир кижиге хамаарыштыр ажылдык онаалары 133,9 хуу күүсеттинген. Мынчангаш магалынын коллективиниң кады ажыл-агый болгаш белекел ажилчыларынын база албан-хаакчыларынын профивел обкомунун база «Сельхозтехника» республика каттыжышкынынын Хукудат бижиги-биле шаңнаарын доктаат-кав.

Орайга чедир чырыыр

«Тыва даг-дугу» комбинатын 13 мурнуу таламы соңгулда участогунда агитпунктунун соңгазы орай келжөү чедип чырып келир. Чымыл, чырык, эки кылдыр дериттинген ол агитпунктунун соңгукчулар чөпшөрелди. Олар анаа лекция, белекелдер күүзелдин-биле дылпал, чаа солундарын, журналдарын номчуп турарлар. Ол ышкаш, ойнап дыштырынырга таарычталып кел шылар, домно дээш еске-даа ойнаар херек-селдерин дегелген.

Делжүрмилээр агитаторларын дайызын көсүкү чөпшөрелди, аскан, соңгулда дугайында номчулгаштары келген соңгукчуларга агитаторлар түмелди, бидинмес айтырларын сымдырлап берип турарлар. «Бидин» нитилелиниң келжүтүп, төүтү эртемниринин кандидаты В. Дубровский Тывага национал хосталгалыг шипчээңкинниң дугайында солун лекцияны анаа кылган.

Чөөн-хемчикчилерниң социалисттик хүлээлгелери

Совет эрге-чагырганың чымыларын-да Чөөн-Хемчик районунун ажилчы чоннары ажыл-агый болгаш культу-ра тургузушкунунга база улуг чөдир-чикирлериниң чедип алган.

Чаа беш чыл планиниң баштайгы чымында көдө ажыл-агый продуктуларын бүдүрүп планнарын районун ажыл-ишчилери чедип чыгыштыр күүсеткен. Улетүр, бүдүрүлгелериниң продукциянын дөңгөзү 1966 чыл-биле дөңгөзү, беш катал көүдүрэн. Районда чүртүлгө, культура-амыдырал, бүдүрүлгө туулгалары шыкын темпийле чөгүрүп турар.

Совет эрге-чагырганың 50 чыл оюнга чаа-чаа куш-ажылыч чедип-кирширтин ужураштыр соңгулда-биле районунун ажилчы чоннары бар аркаларын санал көргөш, дараазинда социалисттик хүлээлгелерин алган-нар.

Көдө ажыл-агый талазы-биле, Куш-ажылыч бүдүрүлгөү белиң бүдүрүлгелериниң оругалыг ажил-дарын чедип алыр. Байралага чедип мал, чер ажылычын продуктуларын күрүнгө сазар чыл планин күүсетер. Малды баш санын өстүрер. Районунун ажил-агыйларынын тараа шөлдериңе сугаттыг черлерин чөп ажылап, органиктин болгаш минералдыг чөмүчүлгелер-биле черин болжаарыштыр тургал, чарыга шөлдүнүң да бүрүндөн 12 сугаттыг чериниң да бүрүндөн 18 центнер дүңгүтүп алырын хандырат.

Бүдүрүлгелер, туугу, транспорт, чарыга, культура-чымышкынын, амыдырал хандырылга черлериниң талазы-биле.

Чаазаанын хамур даш разрезин хөмүр даш казарын 140 мур тонна, дүстү 5080 тонна чедирер, а казыла-да амыдыралы 300 мур кубометр чедирер, бир тонна хөмүр даштын бот-үезин 5 р. 27 келеске чигелерин, куш-ажылыч бүдүрүлгөүлүн 1,5 хууга белиңдерин чедип алыр. Чаазаана АТА-ының коллективиниң бо чымында бүт-ле планин көргүзүлгелерин бо чылдын октябрь 25-те бүтүп күүселерин чедип алыр болгаш транспорттун белиң турарынын коэффициентин 90 хуу чедирер, кызыл-чаар материалдарын камна-ларын нормала көрдүнгөндөн ажырап 3 хуу чедир камнап алыр. Ажилчылар ажыл соода чүтүп турар шу-ту ажырап болгаш автотранспорттун овал-ондак чок амыдыралын чедип алыр.

Дугары 463 көмүр чөгүрүп механизастаттынган колонна тууду-опте-биле бо чылдын декабрь 20-те күүселер. Чүртүлгө бажыларын ажыла-ларын ноябрь 7-де доозар, куш-ажылыч бүдүрүлгөүлүн 3 хуу чедирер, туугу-интеле амыдыралын бот-үезин 1,5 хууга кызылар, Чаазаанын амыдырал хандырылга комбинаты кол планин декабрь 20-те чедип күүселер, продукциянын бот-үезин 1 хуу чедип чыгыштыр, куш-ажылыч бүдүрүлгөүлүн 1 хууга белиңдер.

Чаазаанын суг водонун кол-лективин бо чылдын сентябрь чаа суг заводун ажылап кызылар, Заводтун бүдүрүлгө планын декабрь 15-те күүседип, оң нити болгаш

бараанын көргүзүлгелерин күүселерин тус-тузунда күүселерин чедип алыр. Бүдүрүп турар продукциянын бот-үезин 1 хуу чигелерин чедип алыр, оң шыларын экижидер. Чаазаанын хлеб заводу бо чылдын нити продукция бүдүрүлгелериниң планын декабрь 1-де күүседип, пландан ажырап 2500 рубльдин бараанын продукция бүдүрүп күдүрер болгаш оң шыларын экижидер, бүдүрүлгө чаа 5 чүгүл ассортментиниң продукциянын кымынын шигээдип алыр.

Районунун садыг четкини бараан саарылгаанын планын бо чылдын декабрь 1-де күүседип. Бо чылдын дүргүзүлгө Хайраканын, Теве-Аалын, Иленин, Хөндергейин ажыл-агый магалынын база Хорум-Дайын, Чыргакынын, Ак-Дашын, Кызыл-Тайганын, Суг-Аксынын аш-чөм магалынын эде кызылар, Чаазаана хоорайга кондитер кымыл-гар магалынын ажилдар. Районга болгаш райкомпартага 200 тонна продукция шыгаар соңгукчуларын тургу-зар. Чаазаана хоорайга колбаса кымыл шөкчү ажилдар. Бо чылдын июнь, июль айларга Шенге, Чыра-Ба-жына, «Искра» колхозка болгаш Хөндергей, Теве-Хас суурларга чай-гы парктарын, Бора-Тайгага 250, Суг-Хөлге 400 олуттуг ногаан те-атраларын кылып, ажылап кызылар. Чаазаана хоорайга чаа, улуг парктары ажылар. Районук эмнеге пункттарына болгаш төп эмнеге черлеринге аарыг кижилер чыгар орунларынын саны 290 турганмын 330 чедирер, ханы утга 35 аарыг ажырап инфекциялык кор-пуста ажылап кызылар.

Тываның комсомолу юбилейге

Бистин улуг Төзүн чүртүвүстүң болгаш совет улустун төгүзүндө эң маадырыг болгаш найгамчык чагай чүдүлөр ленинчик комсомолдун ады-биле туудуш холбоалыг. Коммунисттик партияның каныг-даа кыргырыгына алдарыг комсомол болгаш совет аныктар боттарынын эрес-маадырыг чоруктары база алдарыг ажил-херектери-биле харылаар чагай чаңчылыг. Ынчангаш Октябрьниң 50 чымынга белекел дугайында СЭКП ТК-ның донтаалын комсомол болгаш совет аныктар бо талазы-биле чорудар амыктынын дайычы программасы кызылар хүлээп алгаш, боттарының бугу ажил херектен, угаан-бодалын оңчу угандырган.

ВЛКСМ Топ Комитетиниң чокта чаа болуп эркен II Пленумунга «Амгы үениң байаалдарында комсомолдун оругаларының дугайында» СЭКП ТК-ның Чингине секретары эш Л. И. Брежневтин илтикелинде болгаш аңа хүлээп алган документтерде бо талазы-биле оругалар улам тодаргай-биле илереттинген. Партияның болгаш улустун революшун чагай чачылыг комсомол хумагалы-биле назагалашсаан, хоочун салгалдын алдарыг кижилериниң ленинчик эстафетанын быгыт турушту-биле уламчылап турар. Бугу-ле ажил-херектерге совет аныктар боттарынын эрес-сорукутун көргүзүп, партиянын политиканын ханызы-биле билип, ону амды-ралга иделейтиг ботандырыгына боттарының хамааты хүлээлгелерин бедиң харысалга-биле күүседип турары ханы сеткини ханышын-биле демделеттинип турар.

Комсомол организары анык ескериниң идеяг кижизидилгениң айтырларының кол кичээңгенин салбыраан, боттарының амыкты үениң негелдеринге дүштүр чорудуп турар. Амгы үеде оларның бугу ажил-чорудалыгы Совет эрге-чагырганың 50 чыл оюнуң юбилейин төлөптүг уткурууче уталанган ужуру-даа ол. Бугу чүртүлгө ышкаш, Тываның комсомолу база-ла Октябрьниң социалисттик Улуг революшун-зынын 50 чымын белекелдеринге комсомолчуларын болгаш аныктарын кампа-биле кириштирерин хандыраар дээш, ВЛКСМ ТК-ның II пленумунун түңнелдериниң дугайын чугаалашкан, комсомол Тыва обкомунун пленумунга тускай хемчеглерин хүлээп алган. Ында хамыктың мурнунда СЭКП-ниң XXIII съездинин шиптирлерин болгаш беш чылдын ийги

чылынын планиг оругаларын күүседиринче республиканың бугу комсомолчуларын болгаш аныктарын мобилизастарынче кол күженишкенин угландырган.

Совет эрге-чагырганың 50 чыл оюн төлөптүг уткурууче дээш массалыг социалисттик чарыкты улам калбартып, тиленки болган комсомол организациаларына тылыр ВЛКСМ обкомуну турсазаалды 5 кызыл туктарын болгаш эң ик организациаларга, аныктар коллективтеринге «Октябрьниң 50 чылы» деп хундулуг атты тыпысын донтаадып тургусулаан. Оң-биле кады, бугу эге организациаларга «Куш-ажылыч ажил-херектерин эстафетаны» чорудар, ВЛКСМ обкомуну чанынга «Республика аныктарынын куш-ажылыч ажил-херектериниң чыл демделгелерин» тургузар база комсомолчу путёнка-биле мал амчылыг 200, туугу 200, амыдырал хандырылганың албан черлеринче 400 овалдарын, кыстарны чорудар болгаш еске-даа хей чугула хемчеглерин боттандыраар алаар.

Оң-биле чергелештир комсомол организациалары революшуну, дайынчы база куш-ажылыч алаңдарын черлеринге походтарын болгаш Совет эрге-чагырганың 50 чымынга, улустар-нын найыралыг турсаагаан ужурашылгаларын, теоретик конференцияларын чер-черге эрттирилээр. Бо бугу хемчеглер аныктарынын куш-ажылыч болгаш идея-кижизидилгениңе, оларын партиянын болгаш улустун революшуну, дайынчы база куш-ажылыч чаңчылыг кижизидеринге улуг ужуру-дуалыг.

Амгы үеде Октябрьниң 50 чымынга белекелдин дугайында СЭКП ТК-ның донтаалын болгаш Совет эрге-чагырганың юбилейге белекелге комсомолчуларын чаа аныктарын кириштилгениң талазы-биле ВЛКСМ ТК-ның ажылап кылган хемчеглерин комсомол райкомнарынчын пленумнарыга, эге организациаларынын хуралдарына кампа-биле чугаалажып турар. Ынчангаш чер-черге партия организациаларынын талазындан ол хемчеглер бедиң организастыг эртип база аныктар коллективтериниң алган социалисттик хүлээлгелерин күүсеттинип болуп аргалыг, тодаргай хөвирлиг болуун дээш комсомолга удурутгалы улам күштелдирер, хун бүрүнүң дет-кимче дууламчынын көргүзүп хүлээлгелер.

Тываның комсомол организациалары организаст болгаш идея талазы-биле быжыгып, сан талазы-биле ескерин комсомол документтериниң солугушкунун үезинде база катап бүтүрелди-биле көргүскөн. Ол база республиканың партия организациаларынын каныг-даа даагзын оңчу чедип чыгыштыр күүседип болуп дайынчы аргалыг көргүзүп турар-дыр. Ынчангаш бугу ажил-херекте партияның шычы дууламчы болуп төлээзе, ам-даа хей, шудуру ажылаар болгаш бистин аныктарымыс мога чок кижизидер, оларның идеяг каныктыгынын күштелдирер ужурул.

Бисте чамдык комсомол организациаларында планнаттынган хемчеглерин, эки эгелээшкенин чизинге чедирер, анык ийик бүрүзү дээш, амыл-ишке оң идеяг кириштилгениң база идеяг бүтүрүлгелер дээш демсел ам-даа кошкан. Ынчангаш ийм-чангыс анык кижилер бо бүгүнүң айы хамаан-чон көөр, нитилелге амыктыг чүң-даа нылбас, азырадыкчы хөмүтүг, арагалаар болгаш хей-нитиниң чүрүмун үрзөр таарылгалар ам-даа бар. Совет эрге-чагырганың юбилейин төлөптүг уткурууче дээш белекелдин чорудуп тургал, комсомол организациалары бо айтырларга кичээңгени кошкатпазы эргек чугула.

Октябрьниң 50 чымынга белекелдер-биле

КОММУНИСТЕР—БҮДҮРҮЛГЕДЕ

Совет эрге-чагырганын төөгүдү 50 жыл оюнга төлөтпү ужурашар даш. Кызыл хоорайнын ажычы чонбур, бүгү совет улус-биле бир демей, бедиктен социалисттик хулаа-гелерин алган, куженишкенин ажданнар турарлар.

1966 чылда хоорайнын улуттук бурдурелери нийти продукция бурдур планын хуусаа бетинде, 1966 чылдын декабрь 24-те 104,5 хуу күүсеткен, пландан ашкар 882 мун рубльдин продукциянын бурдуртү үндүргөн. 1966 чылда пландан ашкар 4355 мун киловатт-час электрэнергияны, 7 мун тонна шамур, 1688 кубометр дүлөр материалдарын, 917 центнер үс-саржанын болгаш өске-даа продукцияны берген. Хоорайнын туугулары телцентрин, 964 олуттук школын, кезе ажал-

агыл техникумунун өбмөжитезин, сандык базанын, уруглар магазинин болгаш өске-даа туугуларын дооскаш, ажылгалга кирген.

Ажыл-херекке бедик көргүзүлгелерин алгы, автосептелге, хлеб заводтары, республика типографиязы даш өске-даа коллективтер бедик алган. Бу чедикшиктер болза, бирги ээлдеге, мында партия организациаларынын болгаш хей-ниити организациаларынын куженишкенин ажданнарындан база коммунистернин бурдурелде мурнакчы ролон бедиктен чедип алынган. Коммунистернин бурдурелге авангарды ролон бедиктери — партия эге организациаларынын эч чугула сорулгаларынын бирээни, чүте дээрге, бурдурелде ажал-херектин байдалы, коллективтин кылган ажылынын түнелин база ону организациаларын бир-ле дугаарында коммунистерден негеттир болгыт.

Коммунист бурдуу болуун ажалда турар организациаларын база бурдуу партиянын ажал-херектин байдалын даш бедик харысалгалыг бурдуун СЭКП-нин XXIII съездинде база катан айткан. Ол негеденин бурдуу коммунистернин бот-идеякейин көдүрүп, оларга даянып турган, бедик алгы билдингэр. Мынчангаш хоорайнын хей-хей партия организациалары агты үеде беш чыл плавинин тодарай сорулгаларын чедикшикнин шиптирлерин чүте улаган политиктик болгаш организациаларын калбартып, социалисттик чарыктын даянып бурдуун үргүчү хайгаарал, оон түнелдерин дооскаамал үндүрүп, оон көргүзүп самбыраларына, хана солдуннарга бижи турарлар. 1966 чылда хоорайнын улуттук бурдурелери, тууг болгаш транспорт ор-

ганизациалары күрүне планын күүсептеринге ол чорук илги берген.

Чижек кылдыр хлеб заводун ап көрөдүр. Мында партия эге организациаларында (секретары эш Петухова) коммунистер хей эвес, мынчалза-даа оларын заводтун эч чугула участогу бурдуу нехтерде хуваан тургускан. Коммунистер ажаа авангарды ролон көргүзүп турарлар. Коммунистернин идепкейлиг киржилгези-биле завод 1966 чылдын планын хуусаа бетинде—ноябрь 21-ге күүседип, пландан ашкар 270 мун рубльдин продукцияны берген.

Мурнакчы коммунистер хоорайнын колхоз, совхозтарында база эвеш эвес. «Кок-Тей» совхозта ажалдап турар коммунист Санников болуун эвешуу-биле кады 800 гектар черин 1 гектардан 19 центнер хей болуп турар. Эш Санниковтун эвешуу совхозтун өске механизаторларын машина-техниканы ажаллаарында, күш-ажылын шыр организациаларына үлгерип-чижек болган.

Транспорт организациаларында №3 автоажыл-агылын коммунистеринин хей нуруузу кол-коо участоктарда хувааттыган: 6 коммунист чалаачылар, 9 кижик септелге ажалдап турар. Коммунист Николай Федорович Безобородов бо ажал-агыл-га 1966 чылдан бээр ажалдап, планын онаалдынын үргүчү ажыр күүседип, машина-техниканы камнып ээлеп, орта овал-оиланты бурдурбайн турар. Эш Безобородов — партиянын болгаш техниктик комиссиянын кужуну болуп, ол хулаагелерин ач сеткилдиг күүседип, политиктирлыктын белгүмүнде эки өөрөни, коммунистик күш-ажылын шылгычы болуп турар.

Бешки чылдын бирги чылдында №1 автоажыл-агылын чалаачылар чүкк сөөртүр планын чедикшиктерин күүсептер. Коммунистик күш-ажыл бригадаларын кужуну коммунист эш Касимовчук сөөртүр планын 1966 чылда 127 хуу күүседип, 552 литр бензинин камнап алган. Ол-ла ажал-агылда коммунистик күш-ажыл бригадалары (бригадир эш Крапов) чүкк сөөртүр планын 120 хуу күүсеткен, а эш Краповтын болуу 141 хуу күүседип, 629 литр бензинин камнап алган. Бу мурнакчы коммунист-чалаачынын улгелерин ол ажал-агылын коммунистер эдерип, Улут Октябрьдин 50 чыл оюнга күш-ажыл чүкк чалаачы чедикшиктеринг ужурашар даш ажалдап турарлар.

Кызылдын туугуларында мурнакчы, үлгелерин коммунистер база хей. Семен Баянович Сандан хоорайнын туугуларында хей чылдарда ажалдап келген. Туугта ажалдап келген 10 чылдын дургузунда ол хей-хей туугуларын кылмыкан: №26 кварталда чуртталга бакчылары, радиостанциясы, уруглар албан черлери даш оон-даа хей. «Кызыл тууг» эргелелине коммунистик күш-ажылдын шылгычы деп бедик атты берген. Бригада бот-оруга-чарылгаже кирген. Эртең чылдын эш Чаймытын бригадалары 10 мун кезек туугууну, 2 тонна демирин камнап алган. Бригадада 20 кижик, оон ичинде 5-жи коммунистер. №48 тууг эргелелинде штурматурлар бригадир — коммунист эш Венковка. Бистин чуртувустун сургалыг өс аргычтын Валентина Гаганованын улгелери-биле эш Венковка мурнакчы бригадалар хожудангайчы шылгыч. Хожудангай чуртуу ол бригада эш Венковканын бурдургалыгы-биле ай мурнакчыларын бирээни аларган болгаш ажал норманын ажыр күүседип турар. Эш Венковка «Тыва тууг» трезин парток кужуну болгаш өс-

дан болуун арга-дуржулгазын өскө өөрүне дамчыды берип, четпестер-биле өптөм чок демисежип турар. Ол — СЭКП Кызыл хооркомунун кужуну.

«Кызыл туугун» үшкү участогунда дашчылар бригадиринде Борис Белков ажалдап турар. Эш Белковтун авангарды ролон-биле бригада быжыр найрадыг коллектив болгаш мурнакчы бригадаларын бирээни аларган Мында 22 кижик бар. Бу болза бот-оруга-чарылгаже кирген бригадаларын бирээни, ажал норманын ай санында 120—130 хуу күүседип турар. 1966 чылдын планын бу бригада ноябрь 7-ге күүседипкен. 1966 чылда эш Белковтун бригадалары 15 мун кезек туугууну, 2 тонна цементин, 1 тонна демирин камнап алган.

Бу тууг эргелелинде дашчылар бригадиринде мурнакчы туугу Салчак Чаймы ажалдап турар. Ол бригада ажал норманын ай санында уругтуу 110—120 хуу күүседип, коммунистик күш-ажылдын бригадалар деп бедик атты чаалап алган. Бригада бот-оруга-чарылгаже кирген. Эртең чылдын эш Чаймытын бригадалары 10 мун кезек туугууну, 2 тонна демирин камнап алган. Бригадада 20 кижик, оон ичинде 5-жи коммунистер. №48 тууг эргелелинде штурматурлар бригадир — коммунист эш Венковка. Бистин чуртувустун сургалыг өс аргычтын Валентина Гаганованын улгелери-биле эш Венковка мурнакчы бригадалар хожудангайчы шылгыч. Хожудангай чуртуу ол бригада эш Венковканын бурдургалыгы-биле ай мурнакчыларын бирээни аларган болгаш ажал норманын ажыр күүседип турар. Эш Венковка «Тыва тууг» трезин парток кужуну болгаш өс-

ке-даа хей-ниити даалгаларын эки күүседип, кезжик шквалада өөрөнишкан, уругуларын кижизилгезинче эки салгы салгып турар.

Күш-ажыла мурнакчы, хей-ниити ажалыга үлгелерин коммунистерин өске-даа коллективтерден хейну адап болур. Хей чылдарын дургузунда шквалаларга башкылап, анык өскөни өөрелери, кижизилери даш мого-га-шылга чок ажалдап келген Мария Прокофьевна Ермишкина ам №6 шкваланын директору. Анык башкыларга ол арга-дуржулгазын дамчыды берип, оларын баштап, хей-ниитин ажалыга идепкейлиг кийриштирип турар. Эш Ермишкина хоорайнын чырдыкчы ажалдакчыларын профсоюзунин штатта дашкар заргалыга үш улаа сонгулт, ажал-буру солун ажалдарын кылып турар. Мария Прокофьевна тус-тус өөрөнишкелер-биле чокк таанып, олар-биле мергежилдиг ажалдап, немелде кичээлдерин, кластан дашкар ажал-буру ажалдарын чорудуп, чүс хуу өөрелелин чедип ай келген. Эш Ермишкина шквалада партия эге организациаларын ажалында дуалажып, хулаа алган шиптирлерин ажалдап турар ботандырарына эки киржи, партия хурдаларын солун, даштыг кылдыр орттиреринге дуалап турар.

№2 шкваланын эге кластарында анык коммунист Татьяна Аракчевна Намчылак башкылап турар. Эш Намчылак кичээлдерден дашкар үеде өөрөнишкелер-биле хей солун ажалдарын чорудуп, партиянын даалгаларын идепкейлиг күүседип, бедиктир туттун 3-кү куртуунда эки өөрөниш турар. Эш Намчылак шквала коллективинин болгаш ада-мелерин ортуунга улуг хүндүкеди чаалап алган.

Республика эмелгезинин травматология салбырын эргелекчи Виктор Алексанрович Верещагиния удурутур салбыр коммунистик күш-ажылдын салбыр деп хүндүлуг атты бедик алыр даш демисежип, эмөөрүнүн чар аргаларын шипгалдап ап, кезишкенин чед-

дикшиктерин чорудуп турар. Бу салбырын ажалынын кол-кол көргүзгелери чылдын-на бедик келген, азыр улусту эмөөрүнүн шырары болгаш културалык өскөжү, бу талаа-биле коммунист эш Верещагиния ролу улуг, чонун кады даш ол чүкүлдүг ажалдап турар. Эш Верещагиния партиянын кужуну, коллективтер бурдурга ажалы харындап, «Бедик» нийтелишин кужуну болуп, азыр улустун болгаш чуртгалык чонун ортуунга лешиаларын номчут, болуун дуржулгазын, бедик анык эмчилерге дамчыды берип, аспирантурада бот-өөрелдегиле бедик чедикшиктер өөрөнип турар.

Ажыл-херекке бедик көргүзүлгелерин чедип ай, күш-ажыла, хей-ниити ажалыга, хуу амыралыгына бедик үлгелер-чижон көргүзүп турар коммунистерин Мөөн-даа хейну айтып болур. Мынчалза-даа хоорайнын партия организациаларын коммунистеринин ажалы, амыралыгында четпестер ам-даа бар. Коммунистерин арамдык онаашкан ажалына харысалга чок, арга-дарыга хандыгар, партиянын болгаш хей-ниитин салгалта-чуртуну үрөөр ийи-чагы коммунистер база бар. Партия организациаларын сорулгалыг болза партиянын салгалта-чуртуну быжылдар даш коммунистер ортуунга кижизилгези ажалын күштедирери болур.

Коммунист бурдуу бурдурелге, хей-ниити болгаш хуу амыралыгына өскелерге үлгелерин көргүзүп, партия Уставинин негеделерин шылгыч сагыры болгаш ону амыралыгына күүседип утпас журактур. Ам бу хунерде хоорайнын бүгү партия организациалары Улут Октябрьдин 50 чыл оюнга күш-ажыл чүкк чедикшиктерин ужурашар даш болуун коллективтерин, бүгү коммунистерин мобилизаап ажалдап турар. Мындыг үеде бистин коммунистеринин харысалгалы улам-на бедир журактур.

С. КУДАНИ,
СЭКП Кызыл хооркомунун секретары.

Хүлээлге күүсетинер

Төөгүлүг юбилейдин бистин чуртувустун болгаш бедиктеги Улуг революциянын 50 чылдык белгелерге чуртувустун амыралыгына канчаар-даа аажок улуг үрүш-дугаа СЭКП Төл Комитетинин «Октябрьдин социалистик Улуг революциянын 50 чылдык белгелерге чуртувустун амыралыгына дооскаамал тодаргай болгаш хамык-биле көрсөткенин бистер, совет кижилер улуг өөрүшкү-биле номчуп турар бис. Ол төөгүлүг байырлагга кижик бурдуу төлөтүг, күш-ажылын өскөжү ужурашар даш кызык ажалдап алаар.

«Кызыл тууг» эргелелинде биста тууге участогунун туугулары боттарынын кужун, араларын камал көрсөт, ол төөгүлүг байырлагга төлөтпү ужурашар даш, бедиктен социалистик үлгелерин алган бис. Адыккан кулаалар чедикшиктерин күүсетип турар.

Бригадалар арамдык калбарган карышка эш Чертовка дуртуган коллективтик бригада эки көргүзүлгелер болуп турар. Ол бригадалар Шеткин — Краповко кудумчузунда медицина сурдураларын 4 кат обьективтеринин туугуна ажалдап турар. Январын чыкмылаа соогу турда-даа бригадалар кужуну куженишкенин ажалдап турар. Ол туугунда эвешуу ээлешип бирги каттын даштык болгаш шылгыч хамыкчыларын сонга бажы бедик сала бергенер. Бу дээрге кыска үчүш ичинде оларнын кылган ажалынын бедик көргүзүлгүн херешелер турар. Ол бригадалар январын бурдургалы планын 143 хуу күүсеткен. Бригадалар кужуну эштер Рыжков, Токмат, Вилык олар өскөлөрдөн эки түнелдерин болуп, мурнакчыларын одуруунда чоруп турарлар.

Бистин бригадалары Октябрьдин 50 чыл оюну, хүндүг бот туугуну бурдуу дооскаш, шевелелерге болгаш монументтерге дужоол бээр деп хулаагелен алган. Бригада кужуну, кран башкыларын эш Носовтун туугуларга туугу, эшалары болгаш өске-даа тууге материалдарын үзүктөлүшкөн чокка хандырып берип, бедик мергежилдиг ажалдап турарин демөөгөлери чугула.

— Мен Кызылдын туугуларынга кран башкыларын, дык үр ажалдап келдим. Бистин бригадаларында эш Найрадыг коллективке ажалдап, ажал бурдур болуп, тууге ажалын үзүктөлдүргөс даш шылгыч хамык-биле ажалдап, бирде дашчылар туугу-бу, эшаларын көдүрүп берип, бирде бетониктерге беток көдүрүп бедир берип, амыр-соксала чок ажалдап турары, юбилей чылды чедикшиктерин үзүктөлүшкөн чокка хандырып берип, бедик мергежилдиг ажалдап турарин демөөгөлери чугула.

— Мен Кызылдын туугуларынга кран башкыларын, дык үр ажалдап келдим. Бистин бригадаларында эш Найрадыг коллективке ажалдап, ажал бурдур болуп, тууге ажалын үзүктөлдүргөс даш шылгыч хамык-биле ажалдап, бирде дашчылар туугу-бу, эшаларын көдүрүп берип, бирде бетониктерге беток көдүрүп бедир берип, амыр-соксала чок ажалдап турары, юбилей чылды чедикшиктерин үзүктөлүшкөн чокка хандырып берип, бедик мергежилдиг ажалдап турарин демөөгөлери чугула.

О. САМБУ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун дуржулгазын хойжуу Донгак Дамбадак эртең чылдын төрүүр чүс хойга онааштыр 90 хураганын, хой бурдууну 2 кг дукту кыргып алган, болуун күжү-биле 10 тонна ситенин, 10 тонна кургаг элект кыштаанга бедиктеп алган. Ам оон коланын хүр кыш ажал турар. Мында 220 хой өөлдөн, оларын хураганары менди алдыган.

Бу чылдын хойжу болуун күжү-биле кыштаан кыска бедиктеп, ажаа 15 тонна ситенин кезип бедиктеп, төрүүр чүс хойга онааштыр 100 хураганын, хой бурдууну 2,5 кг дукту кыргып алыр хулаагелени алган.

О. САТ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун дуржулгазын хойжуу Донгак Дамбадак эртең чылдын төрүүр чүс хойга онааштыр 90 хураганын, хой бурдууну 2 кг дукту кыргып алган, болуун күжү-биле 10 тонна ситенин, 10 тонна кургаг элект кыштаанга бедиктеп алган. Ам оон коланын хүр кыш ажал турар. Мында 220 хой өөлдөн, оларын хураганары менди алдыган.

Бу чылдын хойжу болуун күжү-биле кыштаан кыска бедиктеп, ажаа 15 тонна ситенин кезип бедиктеп, төрүүр чүс хойга онааштыр 100 хураганын, хой бурдууну 2,5 кг дукту кыргып алыр хулаагелени алган.

О. САТ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун дуржулгазын хойжуу Донгак Дамбадак эртең чылдын төрүүр чүс хойга онааштыр 90 хураганын, хой бурдууну 2 кг дукту кыргып алган, болуун күжү-биле 10 тонна ситенин, 10 тонна кургаг элект кыштаанга бедиктеп алган. Ам оон коланын хүр кыш ажал турар. Мында 220 хой өөлдөн, оларын хураганары менди алдыган.

Бу чылдын хойжу болуун күжү-биле кыштаан кыска бедиктеп, ажаа 15 тонна ситенин кезип бедиктеп, төрүүр чүс хойга онааштыр 100 хураганын, хой бурдууну 2,5 кг дукту кыргып алыр хулаагелени алган.

О. САТ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун Хорум-Лег салбырындын Ак-Хаада хойжу бригадалары салбырда дээр ажалдыг. Агты үеде колданымында 1021 хойнун төрөөн 1029 хураганын менди алдыган, эки дортуг турар. Ол бригадаларын хойжулары О. Кызыл-оол, К. Монгуш, Тыва АССР-нин алдарлыг малчыны М. Чүлдүм, сакманчык комсомолчулар Таян Ондар, Ондар Серенмаа олар эки ажалдап үзүктөлөр.

С. МОНГУШ,

Хуочуннарнын үлгери

Чөөн-Хемчик районун «Чыраа-Бажы» совхозунун дуржулгазын хойжуу Донгак Дамбадак эртең чылдын төрүүр чүс хойга онааштыр 90 хураганын, хой бурдууну 2 кг дукту кыргы

Судтун кижизидилгелиг ролю

Февраль 1-ден март 10-га чедир судтарга улус төлөөлөчүлөрүнүн сонгудуулары

Бистин чурттуу сүрүтүшү корум-чуртун үрөкчүлөрүнүн күш-ажылыга ак сеткилдиги, нийтилеге ажыктыг кижилер болдуруу, оларны эде кижилер сорууга-биле кеземче онаш турар. Буржуа суд ишканалары чонуну кайы хаманчак ажаллаар, кижилерини хууда ат-адарын дорамчылар чорукту совет суд башдурбайн турар. Совет суд кижизидилгелин база бир чепсөө. Социалисттик шийдибеле чүгө корум-чуртун үрөкчүлөрине кижизидилгели салдарын чедирин турар эвес, судтун ажыл-чорудулгазына киржиңи турар бугу хамаатыларга база-ла ужурудуз. Судка олурган хамаатылар совет хойбу-дүрүмүн кижизидилгели салдарын база ону шийги сатымыр медресе билип алырлар. Чыкчээр, хамаатылар Аржанов, Чыкчээр, хамаатылар Аржанов, Чыкчээр болган Чыкчээрлар олар каржы хулиган херэон үүлгөдү. Кызылдын культура болган шийтанылга партияга массалык шийт-сөзү организастан турган. Хорайын улус сууд оларның херэон көргөш, кижилер бугу чурттуу кеземчени онаганым сууда олурганнар чүгүдүгүтүн көргөн. Судтун кижизидилгелин ролун бедибеле, кем-херек үүлгөдүлөрүн үзүп шийттирел турар судтун

ажыл-чорудулгазына хей-нигитини киржилгелин калбартыры эргөжөк чүгүдү. Тыва АССР-нин улус судтары ону чүгүдүлөп көргөн, судтун ажылын клубтарга, кызыл булуңуна чурттагы чонга таарымчалык үени шийлип турган чорударын практикалар турар. 1966 чылда кем-херек үүлгөдүлөрүнүн болган хамааты херектеринин 24 хуузун үтүшкүнүт судтарга көргөн. Анаа 52 хей-нигитини бурдуудыкчызы, 52 хей-нигитини камгалыкчызы киришкен. Хей-нигитини бурдуудыкчызы эш Сафронов олурдукту херек үүлгөткен Батаалов биле Еленкин оларын шийги бо бурдуудаткан. Ол суд Хову-Аксыйны клубуна болган. — Олар нийтиледин бугу болду, кижизиг мөзү-шыйарын оскунганнар. Ургучу арагалар чоругу-биле оорлар, корум-чуртун үвөр, харымда онза аймылыг олурдукту херек үүлгөдүр чорукка четкенир-дир— деп, эш Сафронов судка килеиништин биле медресе. Чевин-Хемчик районун улус суду Александров болган Капустин оларын херэон көргөн. Анаа хей-нигитини бурдуудыкчызы О. Баа-оол элэди олардын шийтирген чыдагаанын хааныз-биле анализтеп тодраткан.

Ургучу кижизидилгелин адал-ишенин харымсалга чок чоругуна база шийдибеле хей-нигити организастанларын чедир көрбей турганым ол илереткен. Судтун ажыл-чорудулгазын организастаныг болган бедибеле культуру дегенге эрттирери кижизидилгелин салдарын чедир. Иччылда-даа суд болуп турар үеде чамдык шийдикилерин болган суд даргаларын талзындан каржы, кайы хамаанчак сестер ажылаар чоруктарым бар. Бидыг чорук суд чорудулгазына кижизидилгели ужурудузга кудулар. 1967 чылдын февраль 6-да РСФСР-нин Дээди Судунуң Пленуму бо айтырып талзы-биле тускай доктаалды хулап алган. Иччылда суд чорудулгазынын культуразын бедибери, каржы-мажалгай чорукту бодуубооми база юридика талзы-биле шийи шийдилен чорударын улус шийткечилерине хулап илгиткен. Чев-терде улус судлары, назы чев-терде уруглар комиссарлары болган аш-хуузуна судтары-биле бидыг харымсалды болуп, оларга арга-сүмө, консултанция беришпаан, практиктиг дүз чедирери база-ла кижизидилгелин дээрин практика бидыгач турар. Тес-Хем районун (аш Ондар), Баа-Хемин (аш Пе-

тухов), Бай-Тайганың (аш Серин-оол) улус шийткечилери дуржулгалыг ажыл-ижи-биле чонуну макталын чаалап алган. Эрткен чылдын чүгө IV кварталында республиканын улус шийткечилери аш-хуузуна судтарынын кежигүннери-биле 23 катап хуралдарын эрттирген. Сөөлү үеде судтун кижизидилгелин ролунуң база бир хевирин болуп корум-чуртун үрөөннерин херэон оларын ажылдап турар коллективтерине көөрү элэди непертеней апарган. Эрткен чылдын улус шийткечилери коллективтерге 227 шийткелди хемчек алыр-биле шийткелди. Иччылда-даа улус шийткечилери оларның чүгө эвэш кезинде олуршкан. Сонгучулар мурунуга улус шийткечилерин чоруду турары лекин, беедалары, өтөттөрү база-ла кижизидилгели соруугазын салып турар. 1966 чылда улус шийткечилери 104 өтөттүгү илеткелди кылган болган 300 лекцияны номчаан. Эрге-чуртун дугайында пропаганда ажылыга Чевин-Хемчикте эштер Олзай, Бай-Бара олар идеялеилг кирип келген. Олар хулиганнаын дээр харымсалган күшдештер

дугайында Чарлыктан чурттагы чонга тамшытырып, хойбу дүрүм талзы-биле тайлыбыр ажылын чоруткан. Амгы үеде бугуруле коллективтеринде, колхоз, совхозтарда улус төлөөчүлөрүнүн сонгудуулары болуп эрттип турар болбай. Судтун ажыл-чорудулгазын нарын болган хей талалыг. Иччылда кем-херек үүлгөдүлөрине кижилерини буртууу долдуу-биле илереди, үе херектин байды-лын мораль, этика, юридика талзы-биле анализтеп көөр. Иччылда чон сонгуду улус төлөөчүлери чон ажылдакчылары-биле бир да-ней совет хойбу дүрүмү бидыг-лаарына, кем-херек үүлгөдүлөрине биле кемсалге идеялеилг кирип журулар. Төрөн чурттуга бердинген болган социалисттик өңүтү камгаларына, күрүнениң болган хей-нигитини херэонге ак сеткилдиге буртууна, социалисттик нийти чурттаганым дүрүмү хулап көөрүгө совет хамаатыларын кижизидери — судтун көл хулап көргөн. В. БЕКИШЕВ. Тыва АССР-нин Дээди Судунун чедир харымсалган күшдештер

№ 1 астаажыл-агый эрткен чылдык дөрткү кварталында эки ажаллаа, СЭКП Тыва обкомунун, Министрлер Чөвүлелинин, обл-профсоюзлелиң шийишир Кызыл тууну чаалап алган. Организа-циялык эки ажаллаанын септек-чилер, чолачылар хандырааннар.

Эң маалым мийди септеки В. Тимофеевич үлүг-хууру алыг. Соң септеин кезектериниң шыма-гы уругучу бедиб болур, ону өөрү мактаар. Мурнакы ажылдын көдөзү ажыл-агый институтунда бот-өөрөдиге биле өөрөтүп турар. ЧУРКУТА: В. Н. Тимофеев. А. МЕЛЬНИКОВТУҢ ФОТОЗУ.

РАЙПО БАШТААР ЧЕРЛЕРИНГЕ

ЧАГААЛАРДАН

Барым-Хемчик районунун садмырлар беш чылдык ийги чылдыда ажылчы чонунуң садмг чыдыртылган улусна өккөдүңи турган, бараан саарылгазын пла-нын күтүсүр дээр бар-ла аргалар-ны хереклеп, организастаныг ажыл-дирин чорудуу турар. Садмг шугу-мунга үр чыл ажылдаа, дуржулгалыг садмгкылар районунуң шугу-мунда хей. Кызыл-Мажалык суурда № 1 аш-тем магазининиң ажылдакчылары А. Абашкина биле М. Мухамедиярова олар бараан саарылгазын ай, квартал, чыл планнарын үргүдүчү ажыр күтүсүр илгиткенер. Беш чылдык бирги чылдын бараан саарылгазын чыл планын ажыр күтүсүр, суурда магазинер аргызы-да социалисттик чарыктын тилкел-чилери болганнар. Бо чылдын бирги айының планын хуусаа бетинде күтүсүркен. Районунуң көдөзү магазинеринде муракчы садмгкылар база хей. Ажылчы чонунуң садмга чегедизин хандырырга, бараан саарылгазын планын күтүсүринеңге кол чүвө болза, барааннаын садмг чөккөдүрүчү үзүлгөдүлөрүн чокка октаары болур. Бо талзы-биле рай-пода четтестер дыка хей. Ырак чер-

лерде садмг четкилери хамаанчак, Кызыл-Мажалык суурда магазинерге бараа, эң илгитиң хлөб үстү бээр таварылгалар бар. Оол чыл чылдааны чүгө транспортта, рай-понуң машиналары ажылче орай үчүр, аш-тем магазинерге хлөб хулапкүчүн 10-11 шактарда кирип турар. Гараж чогу-биле районунуң машиналары даштыга хонор, чолачылар эртенниң-не машина эргээр, ол илгит чаданын турда шак эртер, чугула барааннар магазинерде чок болулар. Кызыл-Мажалык суур-дун кыдында «Барым» совхозта аш-тем магазинерге хлөб хулапкүчүн 11-12 шактарда чедер таварылгаларын канчал таарымчалыг дээр? Районунуң гаражы өрткен чылды өртөгөн, коошоралыга улус котарал болган, чолачылар ам херим иштинде чадап терде ажыл-дап, падын барап турарлар. М. МӨЧЕК.

Улус-Хем районунуң Ак-Тал суурда магазинге садмгы мазырымса, са-нажылга кылым, чонунуң пегедизин хандырып келген. Эрткен чылдын сөөлү айында магазин хандырып, чоктаа чаа ажыттылган. Магазин хандыра бээр, суурдун чурттакчылары Хову-Аксыйдан барааннап алыр. Магазин ам ажыл-да болза, хуу буртуу чугула ба-рааннарын иччыл чок, арга-ла хей. Хей, аш-тем айыма, культура херек-лелин барааннап болган өөр-диге херекселдери, помпаны мага-зинде ам база чок, оларны Хову-Аксыйны магазинеринден барып сад-мг ап турар биле. Райпо баштаар чери Ак-Тал суур-да магазинин бидылаан өөренип көргөн, чонуну хереклеп — чугу-ла барааннарын дарый октаары суурдун чурттакчылары күзеп турар апарган. «Улус-Хал» совхозтун № 4 салбарында ажылчылары, «Күш-ажылдыг хостуу» база «Чодура» колхозтарының магыштары Ак-Тал магазининде хандырылган турар болганда, райпо баштаар чери чугу-лага көөр өй келген. Т. КААДЫР-ООЛ.

Вьетнам каттышкан турар

МУРУУ ВЬЕТНАМНЫ ХОСТААРЫНЫҢ НАЦИОНАЛ ФРОНТУЗУНУҢ ССР-ДЕ ДОКТААМАЛ ТӨЛӨЗӨЛӨГӨ ЧЕРИНИҢ БАШТЫҢЫНЫҢ ОРАЛАЧЫЗЫ-БИЛЕ ИНТЕРВЬЮ

Чепсектиг күштериниң Муруу Вьетнамны хостаарының Армян-ым кылдыр каттышкан хулууден бөрү бөгү—февраль 15-те адды чыл болган, ол армян ам америк агрессорларга удуу хосталгалыг дайымын чорудуп турар. Бо хулуу акы-дунма вьетнам улустунуң улус тилкелгелин кылдыр, бодунун төрөн чуртунуң хосталгалыг болган хамаарышпаас чоругу дээр, кантисе аай демократтыг болган чевестелер турар Вьетнам дээр, оол хосталгалыг дайымына адалдыг хуу кылдыр дешилгелиг бугу кижилер төрөстеген демдеген турар. Муруу Вьетнамны хостаарының национал фронтунуң ССР-де төлөөлөгө чериниң баштыгының оралакчызы мичтаар чугулаан: — Америк империалистериниң болган оларын чалчаларының өлүрүчү үлгөдүлөрине удуу демисеңир, боттарының амы-тынни камгалан алыр дээр, бот-камгалалымың бидыргай вьетнам отрядлары, бугу партизан отрядтары болган чепсектиг кезектер Муруу Вьетнамны хостаарының национал фронтунуң шийт-пир-биле хосталганын чалгыс аай Армянды кылдыр адды чыл буртууга каттышканнар. Амгы үеде ол Армян америк агрессияга удуу, бодунуң күрүнениң хамаарышпаас эрген дээр демисеңге вьетнам улустунуң тилкелтирбес күжү болу берген. Америк империалистер боттарының эжелекчи шериглерин болган чалчаларының шериглерин Муруу Вьетнамны чорудуп эзел-элиңден бээр хосталганын Армянга болза, Муруу Вьетнамның улусу-биле кады агрессияга удуу чылча согушчулары бериң олодун болган чалча-таймыкты-ла, курга-даа чевелде оларга удуу тилкелгелин чедип ап турган. Адды чыл үргүчүлөп турар маадырлык демисеңдин үезинде Муруу Вьетнамның чонун болган хосталга Армянга элзон каш чугула тилкелгелин чедип алган, 400 муң ажыл кижилер боуп са-наттынын турар америк шериглерин каш удуу берге байдалдарга таварыштырып келген. Муруу Вьетнамның чепсектиг күштериниң чедип алган чед-дишкенин хереклеп турар чамдык сан-чуралдары маада адаккан кижилер мен. Бир эвес 1961 чылда дайымы 49 муң кижини, оол иштинде чүгө есе американнар олуруп когаран турган болза, 1965 чылда дайымын чидирин 227 муң ажыл кижилер болган, оол иштинде американнар 19200 кижилер американнарга коргунчу чыл 1966 чыл болган, мичаарда дайымын когаран ишти 363 муң кижизинден американнарын чидирин 108 муң кижилер болган. Ол чылда америк агрессияны 26 батальон долау-биле үзүткатынган, стратегтиг дээр 8 муң көдөзү суурларын 6 муң ажымын үр-дөдү, илгит суурларын америк дайымакартар болган «пресьер» Кинин болуу Муруу Вьетнамның девискартер тускай хоратан сорууга-биле тургусууна турган. Дайымы техника, маалым самолёттар талзы-биле дайымын чидирин база улус болган. Эрткен адды чылдын дургузунда хосталга Армянга 5083 америк самолёттарын алдара аткан болган кемдеткен, оол иштинде 2130 самолётту чүгө эрткен чылдын үр-дөдү. Чүгө 1966 чылда бистин чепсектиг күштериниң азы-бүрү хевирин 3300 шериг машиналары, 43 паровозду, 217 вагону, 742 көвүрүгүн удуу чок кылган, 97 шериг хемелерин болган катер-лерин суга дурдуруп кирген дээр он-оон-оо эске. Бистин чедириниң хеделишкенинениң түшөлүндө амгы үеде Муруу Вьетнамның девискартер бистин дээр кезин-хостаттылган, мийди 10 миллион ажыл кижилер чурттан турар, тодргай-лаарга, ол дээрге чуртунуң чонунуң улус хой нуруу-дур. Муруу Вьетнамда амгы байдал дараазында чүүлери херек-леп турар деп, Нуген Ван Донг оол мийди медреседе америк империалистер Муруу Вьетнамче эжелекчи шериглерин «улам хой-бу-биле чоруткан турдууна, вьетнам улусу биле америк чалча шериг-лериниң арганын чорудуу улусу-биле чидилгелин турар. Ол дээрге—америк агрессорларга болган оларын чалчам—Кинин бө-дүңге удуу муруу-вьетнам улустун демисеңилин улам күштелип турарының кол болган дээр чылдаганым ол-дур. Муруу Вьетнамның национал фронтунуң чалгысым чокка эдерип турары шийиш револосучу шугуу ол болур-дур. Ол дээрге—национал хамаарышпаас чорук дээр, бугу делегейе таймы дээр шугуу-дур. Бистин улустун чонунуң демисеңилин дегендеги бугу кижилер төрө-стеген оспушпаан турар күш-биле деткин база дуаалап турар дээр-зин демдегээр херек. Муруу Вьетнамны хостаарының национал фронтуну — ол болза муруу-вьетнам улустунуң кара чалгыс болган бугуру төлөөлөк-чиди-дир, ол болза вьетнам улустун хан-дамгырдан удуу эргө-ажыктарын камгалан, чалгыс аай демократтыг төрөн чурт дээр чалгысым чокка демисеңип турар. Мичанган, муруу-вьетнам улусу Хосталганың национал фронтунуң удуу тургалыг-биле амер-ик империалистериниң бугу агрессияны шийттирерин үе шавар, чуртуну муруу талзын дурдуруу удуу тургалыг-биле амер-ик империалистериниң бугу агрессияны шийттирериниң чалгыс аай, буртун хамаарышпаас эрген күрүне кылдыр каттыгыларына эргөжөк чугула байдалды тургузар дээринге калды-даа чингитин турбаас.

ШИИТПИРЛИГ ХЕМЧЕГЛЕРНИ АЛЫР УЖУРЛУГ

Чевин-Хемчик районунуң «Чыраа-Бажы» совхозунуң механизатор-лары көдөзү ажыл-агый техниказының септелгезин дүргөдүрүп, та-рылганың эгелээр үезинге чедир септешкенин дээр дээр кы-зымак ажылдап турар. Ындагы болза-даа тракторларнын, эсе-даа машиналарнын эң-не бөдүнү үрөлгөн кезектерин солуурунга артын кезектерин чон болуп турары хомудачыг. Совхозтун инженер эш Н. Станкин ол дугайында четче хем-чеглерни албайн турар, хулап адды чалгында ону тып алыр берге, чамдыкта амылга үнениң аргалай-даа бээр, септешкелерге элден эвес, оларга амгы талзы-биле эки сүмелерин бербес. Бо бүгүмүнү түнөкчелер септешкенин иштинден күш-ажыл-дыг салгыла-чуртуну үрээр — эртен амылга орай үнөр, харым-даа амгы хунерин үскулеттер таварылгалар сөөлү үеде көвүдөзүн. Бо четтестерин дарый узатнаас болза, ол чорун техника септелгези-ниң темизинге болган шыйарына багай салдары чедирип болур, иччылда маада шийтпирлиг хемчеглерни совхозтун дирекциязы алыр умурлуг. Д. МОНГУШ.

VI папа Павелге Хо Ши Минниң харызы

ХАНОЙ. (СЭТА). VI папа Павелдин чоруткан бижиние ВДР-нин президентин Хо Ши Минниң харызында чугаалап турары болза: Америк империалистер Вьетнамда боттарының агрессияны соксадыр, бот-балаашканы болган Вьетнамның демократтыг Республиказына удуу улауларын эсе-даа бугу шериг үлгөдүлөрүн тугаа чокка болган шийткелер, бугу америк шериглерин болган бодунуң эжелекчи-лерини шериглери Муруу Вьетнамдан үлгүрер, Муруу Вьетнамны хостаарының национал фронтунуң хулап көөр болган бодунуң херек-терин боду шийтпирлер арганы вьетнам улуска бөрү журутур. Чүгө ол таварылгада Вьетнамга бугуру тайбың катап тургустунга турар болур. Бодунуң бижиние VI Павел вьетнам айтырын тайбың шийтпир-лөөн турарына күзелен илгиткелдөөн. Вьетнам улустунуң национал эргелери, млавиларга, Вьетнам талзы-биле 1954 чылдын Женеве дугуржулгаларының хулап көргөнни бау-гаар тайбыны, хамаарышпаас чорукту, тускай догунаашканын, чалгыс өңи болган чурт-девискар талзы-биле бүрүн бүдүн турар чорукту хулап көөрүчү америк чалгыты кыйгыртып төлөдө, VI Павел боду-нун улус салдарын ажылгаар боор дээринге идеялен Хо Ши Мин боду-нун харызында алаергелдөөн.

КЫДАТТА БОЛУШКУННАР

«Культура революцияны дээр чү-гө удурунган партия болган чү-гө организастаныг удуу дериң чор-ук Пекинде болган Кыдаттың өк-кө-дө районнарында үргүчүлөп тур-гар. Күр-үчү Күрүчү чөвүлелиниң болган ККП ТК-нин айтымын айыл чок чорук-тун Пекин эргелин шеригниң контролюнга тургускан. ЧТК аген-твалык Пекинде корреспонденти-зиниң ол дугайында дийдиңдеме-дугаалап турары: Пекининиң хой-нигити айыл чок чоруктуң болган полицияның ажылдакчылары чок-таа ККП ТК-нин эде организа-станыг шериг комитетиниң дуадала-рына моон сонгаар чалгыртар апар. «Пин Чжэнь биле Ло Жуй-ши оларын непертеней политиктиг, идеологтуг болган организастаныг хо-раны узатнаар» соруугазын ол ком-итеттин мурунуга тургускан, а ол ишкан «Мао Цзе-дунунуң идеяларын удурутпага болдургу дег» айыл чок чоруктуң чаа организастаныг тургу-зары база ону хулапкелди болуп турар. Сурагым кыдат ажылдакчылар-нын боттарының амы-тымынга чет-тинип алуу турар дугайында дий-диңдеме Кыдаттың чедир үргүчү-лөшпөөн. Дегелег садмгн хөгжүдө-ринге дуадалар кыдат комитетиниң даргазы Нань Хань-чынның боду-нун амынган четтинип олген дугайы-н Японияны «Номмури» солуну биж-жээ. Ол комитеттин калчараан ма-оцодунчулары Нань Хань-чынге удуу кара туралында ажаллап тур-ганнар. Февраль 13-те, сөөлү үш неде-лаларын соонда, совет ачын чери-нин чынга кара туралында а-жаллаан мөөнөшкөн хунэбийнаар

МЕДЭЭЛЕР, ФАКТЫЛАР, БОЛУШКУННАР

Чидириглери көвүдөп турар
ХАНОЙ. (СЭТА). Вьетнам улус армиязының агаардан халдышканыг удуу камгалал кезектери Хайфон хойрайының чонунга болган Нахлэ мокута ий америка самолётун анд-ра аткан. **Патриоттарның чедишкени**
ХАНОЙ. (СЭТА). Дуккоа районга (Сайгонунуң чогуу) муруу-вьетнам патриоттар февраль 2-ден 6-ге чедир 100 ажыл американ болган муруу-вьетнам солдаттарын чынаадалап үн-дүргөн, 14 танкыларын болган бро-

Сессия ажиттылган

НИКОЗИЯ. (СЭТА). Азия болган Африка улустарының эл-септик на-тыштырылга чөвүлелиниң VIII сес-сиязы бодунуң ажылтын ында эге-лөөн. АКШ империализминиң агрес-сиязыга удуу чонтуг демисеңиле вьетнам улусту идеялеилг деткин, колониализмге, неоколониализмге, расиске өзү-чурмунарга удуу дем-исеңиди дугайында айтыргалары, а ол ишкан Азия болган Африка улустарының эл-септик натышты-рылганын шийткеленин бижжы-лаар болган калбартырын айты-рылганы сессия чугаалажык турар.

Хунвэйбиннер пөзидини бүзөөлөөн

ЧИТА. (СЭТА-ның корреспонденти). Пекин—Москва дүргөн чоругу пөздү февраль 13-те калчарап бар-ган хунвэйбиннериниң буртуу-биле графитини база нары барымдаа-ларга чок болган. Мичжурни кыла-гаар ставшынга пөздү 1 миң 19 вагоннарыга муруу-уу ишкан база-ла антисоветчи долауларын болган кийгыртылары чымшыр-ган. Пөзидиниң пазалыг В. И. Ирибтик удуурашканын демде-лөөн. Ол удуурашканын бо удуула хулап алган болган вагон-нарда чымшырган антисоветчи до-лауларын дуржуур. — Бугу оркуту дургаар хей муң мөөнөшкөн хунвэйбиннер бистери бүзөөлөн келген—деп, удекчалар чугаалап турар.

Пекинге удекти Александр Ко-рольков эрген чугула олар тугу-ду чуртун алыр шийттирелөөн үеде хой-хей кыдат өңүч-чонгел-лер анаа халдап аргалан. Өңүч-чөткөзүн болдурбас дээр Корольков вагонче кире берген. Күр-үчү шер-игниң солдаттары олурган вагон-ну пөздөгө кошкан. Иччылда-даа ол солдаттар пөзидиниң бригада-зына кавдыг-даа дуааны көргүс-лөөн, а харын дүрүк оолдарны хулиган хеделишкенин хайга-рап көөрүгө өйлөшкөнөр.

Франция, Файенде «Рон-Альп» дээр нефть заводу национал нефтянының кол бугуру-лгезин. Совет Эли-лелин болган Алжирдин садмг ап турар нефтин мийди армылган турар. 1968 чылда ол заводтун ажылдап кылдыр чиг-өдүнүң хемчөөлүн 5 миллион тоннага чедир көвүдөп турар. СЭТА-ның фотокорреспонденти.

